Ukrainensis: 1921-2011. Український Вільний Університет. Мюнхен. 2011. С. 1–41.
12. Клинова-Дацюк Г.Д. Український вільний університет у Німеччині Ді-Пі періоду. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки».* Острог. 2020. Вип. 31. С. 79-85.
13. Архів ІР НБУВ. Ф. 381. Од. зб. 12. Звіт з діяльності Українського Вільного Університету в академічному році 1947/8. 7 арк.
14. Архів ІР НБУВ. Ф. 381. Од. зб. 126. Програми викладів в літньому семестрі 1947. 20 арк.
15. Архів ІР НБУВ. Ф. 381. Од. зб. 127. Програми викладів в зимовому семестрі 1947/48. 23 арк.
16. Яремко Р. Видання Українського Вільного університету в 1921 – 2006 рр. *Universitas Libera Ukrainensis: 1921–2011. Український Вільний Університет.* Мюнхен, 2011. С. 333–507.
17. Хроніка НТШ.1954. Ч. 77. С.18.
18. Падох Я. Міські суди на Україні-Гетьманщині після 1648 р. *Записки Наукового товариства ім. Шевченка.* Мюнхен. 1948. Т.156. С. 93-123.

340.14(477): 001.891 "1920-1930"

Лісова Катерина Сергіївна,
кандидат історичних наук,
завідувач кафедри загальнотеоретичних правових
і соціально-гуманітарних дисциплін
Київського університету права НАН України

Дослідження історії українського права у 1920-х – на початку 1930-х років

Справжнім початком дослідження історії українського права став 1904 р., коли М. Грушевський виступив з тезою про окремий від російського хід історичного розвитку кожного із східнослов'янських народів. Ця теза дала можливість і для окремого вивчення історії українського права. До 1917 р. дослідження в цій галузі провадили видатні українські історики та правознавці – Д. Міллер, М. Василенко, М. Слабченко та ін.

Відродження Української держави у 1917-1921-х рр. породило ще більший науковий інтерес до історичного минулого українського народу, зокрема й до історії національного права. Однак поразка української революції, повалення УНР та ЗУНР, більшовицька окупація, поділ українських земель поміж чужими державами великою мірою змінили

обставини не на користь історико-юридичної науки. Українські вчені-правники змушені були або емігрувати, або ж залишитися під владою більшовицького режиму, цілком або частково втративши можливість для об'єктивних наукових досліджень.

У 1920-ті рр. сформувалось три центри дослідження історії українського права: Львів (Таємний Український університет), Київ (Всеукраїнська Академія Наук) та празький еміграційний осередок (Український вільний університет у Празі).

У 1919-1920 рр. польська влада закрила для української молоді вступ до Львівського університету. У відповідь на це у жовтні 1921 р. у Львові розпочав свою роботу Таємний Український університет. Дослідження історії українського права розпочалося на правничому факультеті університету, який згуртував таких українських істориків та правознавців як М.Чубатий, І.Крип'якевич та В. Заїкин.

Таємний український університет став першою академічною установою, де читалися лекції з «Історія українського права». Слід відмітити, що до цього даної дисципліни взагалі не існувало. З кінця XIX – поч. XX ст. українські студенти мали можливість вивчати історію російського, австрійського та західноєвропейського права, у кращому випадку – історію польського та чеського права. У жодному університеті на території України історія українського права не викладалась.

На особливу увагу заслуговує науковий доробок професора Таємного львівського університету М.Чубатого, адже саме він став автором першого підручника з дисципліни «Історія українського права», яку викладав в університеті аж до його ліквідації у 1925 р. [1, с. 43].

«Огляд історії українського права: історія джерел та державного права» М. Чубатого охоплював княжу та литовсько-польську добу. Спираючись на загальну історичну періодизацію, запропоновану М. Грушевським, дослідник у своєму підручнику подав схему історії українського права, як самостійної дисципліни, виокремивши п'ять періодів: князівський, литовсько-польський, польсько-руський, козацької держави і період панування Росії і Австро-Угорщини [5].

Надзвичайно цікавою є наукова спадщина «Комісії для виучування звичаєвого права України» та «Комісії для виучування західно-руського та українського права», що діяли при ВУАН (Всеукраїнській Академії наук) у м. Києві.

Члени Комісії для виучування звичаєвого права України (М. Павлов-Сільванський, А. Кристер, О. Малиновський, Б. Язловський, Є. Єзерський та інші) приділяли значну увагу вивченню трактування самого терміну „звичаєве право". Вчений А. Чечот зазначав, о звичаєвим правом називається юридична норма, яка складається в результаті побутових

обставин, незалежно від верховної влади та від закону, і була закладена у свідомості народу як обов'язкова норма. Звичай походить від звички, від наслідування того, що вважається необхідним, виникає ніби випадково, але насправді свідомо і не повинен суперечити моральним цінностям [4].

Комісія дослідила внесок науковців XIX століття у вивченні звичаєвого права українців. Зокрема, було укладено словник учених, до якого увійшли такі постаті, як П. Чубинський, О. Кістяківський, Петро і Олександра Єфименки та інші. А також члени Комісії вперше видали ряд праць зі звичаєвого права українського етнографа XIX століття - П.Дашкевича.

Завдяки експедиційній роботі науковців Комісії та збиральській діяльності кореспондентів у фондах зосередилися тисячі записів зі звичаєвого права. Вдалими були й архівні пошуки. Для цього було складено ряд програм та знайдено значну кількість неопублікованих матеріалів. Також дослідники вивчали не лише історію права, але й чинність звичаєвого права на початку XX століття. Це, так зване, «революційне» звичаєве право, яке співіснувало разом з законами нової влади. Результати своїх наукових пошуків вчені публікували у «Працях Комісії для виучування звичаєвого права України». Видано чотири збірки.

Безпосередньо дослідженням історії українського права активно займалась Комісія для виучування західно-руського та українського права при ВУАН. До складу комісії входили такі відомі українські вчені як М. Слабченко, О. Малиновський, І. Черкаський, М. Максимейко, Л. Окіншевич, В. Гришко та інші.

Аналіз наукового доробку членів комісії є корисним і актуальним в двох аспектах. По-перше, без цього неможливе усвідомлення наукових витоків наступних праць з історії власне українського права, як самостійного об'єкта досліджень. По-друге, праці вчених школи західноруського права багаті фактичним матеріалом та оригінальними ідеями, тому мають непересічне значення для створення цілісної картини розвитку українського права. Адже західноруське право було поширене на українських, білоруських, частково литовських і російських землях упродовж їхнього входження до складу Великого князівства Литовського і Речі Посполитої (XIII – XVII ст.) та було генетично пов'язане з правом Київської Русі і з правом України-Гетьманщини.

Діяльність Комісії умовно поділено на два періоди. На першому етапі, за роки головування Ф. Тарновського, головним напрямом була археографічна діяльність – видавництво правових пам'яток та законодавчих актів часів Київської Русі та Литовсько-Польської і Козацької доби. А під час другого періоду діяльності Комісії, за

головування М. Василенка, науковці переважно займалися дослідженням чинності звичаєвого права на різних історичних етапах, а також надавали пріоритет аналітичним працям.

Творча спадщина «Комісії для вивчування історії західно-руського та українського права» складає близько 180 праць, уміщені у восьми збірниках, виданих у 1925-1930 роках.

На початку 1920-х рр. центром української науки за кордоном стала Чехословаччина, де була заснована ціла мережа установ, товариств та архівно-музейних осередків. Найбільших успіхів у дослідженні історії українського права досягнув Український вільний університет (УВУ) у Празі.

Вивчення історії національного права розгорнулося на факультеті права та політичних наук УВУ, де плідно співпрацювали правники - С. Дністрянський, Р. Лащенко, А. Яковлів, С. Шелухін, О. Гайманівський, та інші. Зусиллями цих вчених в еміграції було підготовлено десятки оригінальних досліджень історико-правового характеру.

Підсумовуючи, слід відмітити, що наукові дослідження істориків права 1920-х – початку 1930-х рр. не втратили свого значення й сьогодні, а деякі з них залишаються і досі неперевершеними і відіграють важливу роль в сучасній українській історико-правовій науці.

Джерела та література:

1. Григорук Н. Микола Чубатий як історик України. Тернопіль:Тернопіль Онлайн, 2003. 160 с.
2. Лащенко Р. Копні суди на Україні, їх компетенція та устрій // *Збірник правничої комісії при історико-філософській секції НТШ* /під редакцією Д-ра В. Вернадського. Львів: Накладом НТШ: З друкарні НТШ, 1925. Ч. 2. 87 с.
3. Лащенко Р. Лекції по історії українського права. *Часопис 2. Литовсько-польська доба. Випуск перший: пам'ятка права.* Прага: Українське Правниче Товариство в ЧСР, 1924. 77 с.
4. Усенко І.Б. Комісія для вивчування звичаєвого права України ВУАН // *Юридична енциклопедія*. Т.3. К., 2003. с. 173
5. Чубатий М. Огляд історії українського права: історія джерел та державного права. К., УДЖ «Ноосфера», 1994. 220 с.
6. Шелухін С. Околиці (округи) копних судів XVI - XVIIIвв. на Україні // *Життя і право.* Право, 1928. Ч. 1. С. 34-40.
7. Яковлів А. Впливи старочеського права на право українське доби Литовської. Прага, 1929. 81 с.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ІНСТИТУТ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні»

20 квітня 2021 р.

м. Рівне

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Денисюк Петро Дмитрович 12
Деякі питання судового розгляду кримінального провадження на підставі угоди про визнання винуватості 15
Igor Koputn, Mykola Rudyk
The compliance of the exemption from criminal liability for corruption crimes with the basic principles of criminal law 18
Матвійчук Андрій Васильович
Поняття «обов'язку» у філософсько-правовому контексті
Полюхович Олег Іванович 21
Проблеми допустимості доказів, отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій через призму розсекречення документів НСРД та відкриття їх іншій стороні
Розізнана Інна Вікторівна 28
Практика застосування статті 1212 Цивільного кодексу України (набуття або збереження майна без достатньої правової підстави) (кондикційні зобов'язання) господарськими судами. Новели у правозастосуванні
Матвійчук Олена Вікторівна 31
Гармонізація та уніфікація податкової політики у межах Європейського союзу
Якимчук Оксана Олександрівна 34
Забезпечення права учасників цивільної справи брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду

СЕКЦІЯ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Гон Максим Мойсейович 39
Євреї Дубно в горнилі випробувань 1918–1919 років
Прищепа Олена Петрівна 43
Культурні зміни в житті містян Правобережної України крізь призму узаконень Російської імперії
Клинова-Дацюк Галина Дмитрівна 47
Історико-правові студії в Українському вільному університеті в Німеччині Ді-Пі періоду (1945-1952 рр.)

Лісова Катерина Сергіївна 50
Дослідження історії українського права у 1920-х – на початку 1930-х років
Смаль Ірина Ігорівна 54
Юридичні знання як елемент культури сучасної особистості
Боровець Марія Анатоліївна 56
Маніпуляція владою самості
(на прикладі радянської України міжвоєнного періоду)
Герасименко Наталія Петрівна 59
Права людини в сучасному соціокультурному просторі
Грицюк Анна Романівна 62
Теорія «чистого права» за Гансом Кельзеном
Дикун Ганна Петрівна 65
Проблеми співвідношення міжнародного і національного права
Василевська Василина Василівна 68
Чому фейкова інформація в мережі Інтернет негативно впливає на суспільство
Нікіфорук Іванна Ярославівна 71
Особливості впливу римського приватного права на розвиток цивільного законодавства в Україні
Степанець Катерина Валентинівна 75
Доправлення покійника до моргу: прогалина в законодавстві

СЕКЦІЯ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО
МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Кузьма Тетяна Миколаївна 79
Антикорупційна складова Конституції Пилипа Орлика та її дефіцит в сучасному Основному законі України
Макух Тамара Олександрівна 83
Перспективи трансформації та пошук оптимальної структури доходів і видатків бюджету ЄС
Микулець Віталій Юрійович 86
Соціальна політика Європейського Союзу: зміст та потенціал
Познаховський Віктор Анатолійович 89
Процеси економічної трансформації в сучасній Польщі
Давидюк Ольга Михайлівна 93
Політико-правове значення Конституції України в контексті розбудови соціальної держави

Коробіщин Олександр Валерійович 96
Проблемні питання кордону Північної Ірландії і Республіки Ірландія в світлі угоди про Brexit
Matviichuk Vsevolod Andriyovich 99
Organizacyjno-prawny mechanizm współpracy Ukrainy z Unią Europejską
Радіч Валентина Юріївна 102
Статут територіальної громади як гарантія забезпечення захисту інтересів об'єднаних територіальних громад
Ковалик Кароліна Вікторівна 104
Коефіцієнти при вступі: користь чи безглуздя?
Ковтун Олександр Валерійович 107
До питання проблеми теоретико-правового визначення колабораціонізму в Україні

СЕКЦІЯ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО, ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС
СІМЕЙНЕ ПРАВО
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Никончук Вікторія Миколаївна 110
Тенденції захисту прав інтелектуальної власності в міжнародному контексті
Загрішева Надія Володимирівна 114
Щодо оплати роялті при використанні веб-сайту
Севрюкова Інна Феліксівна 116
Деякі проблеми співвідношення принципу непорушності права власності та обмеження права власності на нерухоме майно
Орловська Ярослава Борисівна 120
Право фізичної особи на безпечну харчову продукцію у законодавстві України та Європейського Союзу
Шеремет Анжеліка Миколаївна 123
Зміст договору про медіацію
Василюк Ірина Русланівна 126
Проблеми теорії та практики перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному судочинстві
Вознюк Віталій Леонідович 130
До питання виконання судових рішень в сучасних умовах
Калініченко Ілона Володимирівна 134
Удосконалення правового регулювання апеляційного провадження
Климчук Владислава Юріївна 138
Судовий контроль за виконанням судового рішення

Повзун Віталій Васильович 141
Проблеми визначення сім'ї у законодавстві України
Слюсарчук Інеса Валеріївна 144
У пошуках шляхів ефективного виконання судових рішень

СЕКЦІЯ 4
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Ковальчук Юрій Іванович 148
Поняття неповнолітніх як суб'єктів кримінальної відповідальності
Куц Віталій Миколайович 152
Перспективи законодавчого визначення кримінальної відповідальності в новому Кримінальному кодексі України
Перелигіна Раїса Володимирівна, Семенюк Ірина Миколаївна 155
Правова гармонізація у сфері звільнення від покарання: деякі практичні питання
Савка Олександр Іванович 158
Основні аспекти організації імітування обстановки вбивства на замовлення
Тарасевич Тетяна Юріївна 161
Професійні медичні кримінальні правопорушення: проблеми кримінально-правової кваліфікації
Ткачук Віктор Євгенович 168
Ресоціалізація в контексті мети покарань, не пов'язаних з позбавленням волі
Триньова Яна Олегівна 170
Незаконне позбавлення волі або викрадення людини: деякі аспекти кваліфікації
Дячук Ольга Антонівна 174
Девіантна поведінка в кібервіртуальному просторі
Морозовська Оксана Анатоліївна 178
Генезис кримінальної відповідальності за умисне введення в обіг небезпечної продукції в Україні
Нижник Ізабелла Володимирівна 180
Правозастосовчий досвід інтерпретації вини в умисних злочинах
Роне Антон Павлович 183
Щодо кримінальної відповідальності за порушення недоторканності житла
Урлапова Олеся Ярославівна 186
Шахрайства з нерухомістю: основні тенденції та закономірності поширення

Харитоненко Ігор Олександрович 188
Причини та умови кіберзлочинів
Гарбарчук Олександра Володимирівна 191
Законотворчий процес в кримінальному праві України: теоретичний аспект
Журавльов Олексій Григорійович 194
Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх
Іщишина Світлана Сергіївна 197
Корупція в Україні та шляхи її подолання
Матвійчук Ілля Ігорович 200
Кримінальна відповідальність та її підстави
Сидорова Дарія Сергіївна 203
Принципи кримінального права України
Сиротинська Вікторія Василівна 207
Торгівля людьми – реалії сьогодення
Сопронюк Оксана Русланівна 210
Поняття стадій вчинення злочину
Чулій Артьом Валерійович 212
Хуліганство як вид суспільно небезпечного діяння
Шмавгонець Вікторія Олександрівна 215
Суб'єкт кримінального правопорушення в кримінальному законі України

СЕКЦІЯ 5
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
КРИМІНАЛІСТИКА

Гонгало Сергій Йосипович 218
Щодо розширення кола суб'єктів судово-експертної діяльності
Гуріна Дарія Петрівна 221
Суб'єкти судово-експертної діяльності: статус та повноваження
Денісова Галина Василівна, Крикунов Олександр Вікторович 224
Некомпетентність як підстава для відводу перекладача, експерта, спеціаліста в кримінальному провадженні
Жуковська Олександра Юріївна 227
Аналіз статистичних даних щодо кількості виправданих осіб в Україні впродовж 2014-2020 років
Іващук Володимир Ярославович 231
Принципи здійснення правосуддя в кримінальному провадженні
Коцюба Олександр Миколайович 237
Докази та доказування в суді присяжних
Товстюк Сергій Миколайович, Токарець Тарас Борисович 240
Можливість фальсифікації слідів дактилоскопічного походження, теоретичні аспекти та приклад

Шахрайчук Андрій Миколайович 243
Автоматизовані дактилоскопічні ідентифікаційні системи та сліди із деформованою структурою папілярного узору
Мельник Тетяна Борисівна 247
Значення судової балістики при розслідуванні кримінальних правопорушень
Семененко Олена Миколаївна 250
Генезис форм закінчення досудового розслідування

СЕКЦІЯ 6
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО
ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, АГРАРНЕ ПРАВО
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО
ТРУДОВЕ ПРАВО
ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Берташ Борис Миколайович 256
Законодавчо-нормативне забезпечення інноваційно-інвестиційних заходів у природокористуванні та охороні довкілля
Блащук Тетяна Володимирівна 260
Продовження щорічної відпустки у разі тимчасової непрацездатності працівника
Головко Оксана Вікторівна, Верцеха Олександр Мефодійович 263
Нормативно-правове регулювання науково-дослідної діяльності Національного природного парку «Дермансько-Острозький»
Дума Володимир Васильович 266
Практичні аспекти розвитку страхування в Україні: освітня складова
Козак Світлана Володимирівна 269
Форми та методи діяльності громадських об'єднань в Україні
Павлова Надія Вікторівна, Верцеха Олександр Мефодійович, Кальчук Галина Володимирівна, Столяр Наталія Володимирівна
Нормативно-правове регулювання туристично-рекреаційної діяльності національного природного парку «Дермансько-Острозький» 272
Дмитрук Василь Борисович 276
Проблемні аспекти рекреаційної діяльності в сфері сільського зеленого туризму
Повзун Світлана Леонідівна 281
Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні
Ковальова Катерина Юріївна 285
Проблеми формування заробітної плати в Україні

СЕКЦІЯ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС
ФІНАНСОВЕ ПРАВО
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО
СУДОУСТРІЙ
ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА
НОТАРІАТ

Біленчук Петро Дмитрович, Малій Микола Іванович 289
Конвергенція сонячного суспільства знань:
глобальна освітня світоглядно-філософська, соціально-правова,
інноваційно-комунікаційна електронна інженерія нового тисячоліття
Ісаєва Наталія Карлівна 291
Деякі питання вдосконалення правового регулювання податку на додану вартість в Україні
Кисіль Людмила Євгенівна 294
Законодавство України про адміністративні правопорушення: проблеми реформування
Сіончук Олександр Володимирович 298
Аранжування та обробка музичного твору як об'єкт авторського права
Довгалець Павло Святославович 302
Особливості застосування правил ділової мети у податкових правовідносинах
Кудерська Ірина Олександрівна 304
Адміністративно-правове забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні та його механізм
Шокрута Валентина Артемівна 307
Актуальні питання підвищення ефективності податкового контролю та запобігання податкових злочинів в Україні
Холоденко Андрій Олексійович 311
Судова реформа в умовах безкарності та деформації професійної правосвідомості суддів
Столярчук Катерина Миколаївна 315
Регуляторна складова митної політики в інтеграційних умовах вибору
Йонтко Анастасія Русланівна 318
Інститут адміністративного нагляду в законодавстві
Малюх Андрій Дмитрович 321
Особливості укладання кредитних договорів

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
XI Всеукраїнської науково-практичної конференції

20 квітня 2021 р.

Матеріали доповідей і повідомлень опубліковано в авторській редакції

Підписано до друку 05.07.2021 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк: принтер.
Умовн. друк арк. 18,83.
Тираж – 100 прим.

Видавництво "ГАЛИЧ-ПРЕС"
Видавець ФОП Король І.В.
м. Львів, вул. Гнатюка, 17
Ел. пошта: lvivprint@ukr.net. Тел. 096-59-88-924
Свідоцтво ДК №5353 від 24.05.2017 р.

Друк ФОП Король І.В.
м. Львів, вул. Гнатюка, 17
Ел. пошта: lvivprint@ukr.net. Тел. 096 59-88-924
Код ДРФО 2814706601
Витяг з реєстру платників єдиного податку
№ 1713073400422 від 28.02.2017